

METODOLOŠKO POJASNILO

Klavdija Škerlak

INDEKSI CEN ŽIVLJENJSKIH POTREBŠČIN IN POVPREČNE DROBNOPRODAJNE CENE

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

Indeksi cen življenjskih potrebščin, Slovenija, mesečno (Prva objava)

Indeksi cen življenjskih potrebščin, podrobni podatki, Slovenija, mesečno (Elektronska objava)

Temeljna obrestna mera, Slovenija, mesečno (Prva objava)

Februar 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	6
7	POJASNILA.....	8
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	13
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	13
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	14

1 NAMEN

Namen objave podatkov o indeksih cen življenjskih potrebščin je prikaz mesečnega gibanja drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev.

Namen objave podatkov o povprečnih drobnoprodajnih cenah pa je prikaz povprečnih maloprodajnih cen izbranih izdelkov in storitev, ki jih domače prebivalstvo najpogosteje kupuje.

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so:

indeksi cen življenjskih potrebščin – merilo inflacije (ICŽP) po klasifikaciji ECOICOP,

harmonizirani indeksi cen življenjskih potrebščin (HICŽP) po klasifikaciji ECOICOP,

povprečne drobnoprodajne cene izdelkov in storitev,

temeljna obrestna mera (TOM).

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- [Uredba \(EU\) 2016/792 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o harmoniziranih indeksih cen življenjskih potrebščin in harmoniziranem indeksu cen stanovanjskih nepremičnin ter razveljavitvi Uredbe Sveta \(ES\) št. 2494/95 \(CELEX: 32016R0792\)](#)
- [Izvedbena uredba Komisije \(EU\) 2020/1148 z dne 31. julija 2020 o določitvi metodoloških in tehničnih specifikacij v skladu z Uredbo \(EU\) 2016/792 \(CELEX: 32020R1148\)](#)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je izbrani reprezentativni proizvod (izdelek ali storitev) oziroma elementarni agregat (EA).

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Izbrane enote predstavljajo najpomembnejši delež v skupni potrošnji povprečnega potrošnika; gibanje njihovih cen pa obenem najbolj odraža gibanje cen sorodnih izdelkov oziroma storitev. Ti izdelki in storitve sestavljajo t. i. »košarico« dobrin in so glede na svoje lastnosti in opise razvrščeni v 4 kategorije: živilski in neživilski proizvodi, gostinske storitve ter druge storitve.

Enote, tj. elementarne agregate, ki so v posameznem letu vključeni v raziskovanje, izberemo na podlagi praga. Izbrani so izdelki in storitve, katerih delež (prag) v skupni potrošnji prebivalstva je večji od 0,1 % in katerih cene lahko najboljše odražajo gibanje cen sorodnih izdelkov in storitev oziroma splošno gibanje cen.

Mesta, kjer opazovalci cen zberejo podatke o cenah, so poslovni subjekti, ki prodajajo izdelke in storitve potencialnim kupcem. To so trgovine, obrtne delavnice, storitvene in druge organizacije, spletne strani poslovnih subjektov idr. Te poslovne subjekte določimo glede na tržni delež, ki ga imajo glede na višino prihodka v posamezni dejavnosti.

V vsakem izbranem kraju mesečno zberemo povprečno 5 cen za posamezni neživilski izdelek oziroma storitev, kar je skupno okrog 11.000 cen.

Za izdelke iz oddelkov 01 (Hrana in brezalkoholne pijače) in 02 (Alkoholne pijače in tobak) po ECOICOP klasifikaciji cene pridobimo iz podatkovnih baz trgovcev, in sicer mesečno v izračun indeksa zajamemo okrog 70.000 cen.

Za izdelke s področja računalniške opreme cene pridobimo s spletnim strganjem, mesečno pa v izračun indeksa zajamemo okrog 25.000 cen.

V spodnji tabeli prikazujemo število elementarnih agregatov vključenih v raziskovanje po posameznih letih.

Tabela 1: Število izbranih elementarnih agregatov po letih

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Število elementarnih agregatov	684	706	711	717	725	744	749	761	768	780

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo mesečno.

Z letom 2018 smo uvedli novo metodologijo izračunavanja inflacije, po kateri v ICŽP in HICŽP gibanje cen za hrano, pijačo in tobak (01 in 02 po ECOICOP) prikazujemo izključno na podlagi podatkov iz podatkovnih baz trgovcev. Pri drugih ECOICOP skupinah (od oddelkov od 03 do 12) podatke popisujemo na terenu (tradicionalno zbiranje podatkov). Za nekatere neživilske izdelke pa uporabljamo tudi podatke iz baz trgovcev (posnemanje tradicionalnega zbiranja podatkov). Pri teh se metodologija izračuna indeksov ni spremenila in še vedno velja sistem reprezentantov.

Več o spremembah v izračunu inflacije z letom 2018 lahko preberete [tukaj](#).

Tradicionalno zbiranje podatkov

Podatke o cenah reprezentativnih neživilskih izdelkov in storitev (oddelki od 03 do 12 po ECOICOP klasifikaciji) zberejo opazovalci cen vsak mesec v Kopru, Ljubljani, Mariboru in Novem mestu. Nekatere cene zberejo tudi v drugih krajih po Sloveniji, po telefonu, prek spletnih strani ali drugih zbirk podatkov posameznih prodajalcev izdelkov in storitev. Vseh opazovanih mest, kjer opazovalci cen pridobijo podatke o cenah reprezentantov, je okrog 1.270.

Izdelki in storitve so za potrebe izvajanja tega raziskovanja in zaradi razporeditve časa zbiranja cen na terenu v posameznem mesecu razvrščeni v naslednje sorodne skupine:

- neživilski proizvodi (od 1. do 15. v mesecu),
- storitve (od 1. do 25. v mesecu) in
- naftni derivati (od 1. do 25. v mesecu).

Opazovalci cen zahtevane podatke za tekoči mesec poročajo sproti, najkasneje pa do 26. dne v tekočem mesecu.

V času epidemije koronavirusa (COVID-19) smo drobnoprodajne cene neživilskih izdelkov in storitev v večji meri zbrali po telefonu in prek spletnih strani ponudnikov. Višjo kakovost indeksov smo zagotovili z uporabo podatkov iz podatkovnih baz trgovcev.

Podatki iz podatkovnih baz trgovcev

Vir podatkov o cenah izdelkov iz oddelkov 01 ter 02 po ECOICOP so podatkovne baze največjih trgovcev na slovenskem trgu, ki pokrivajo 75 odstotkov tržnega deleža pri prodaji hrane in brezalkoholnih pijač ter skoraj 70 odstotkov tržnega deleža prodaje alkoholnih pijač in tobaka. Trgovci nam transakcijske podatke pošiljajo tedensko. V izračun indeksa so vključeni podatki prvih polnih dveh tednov tekočega meseca. Teden je definiran kot obdobje od ponedeljka do nedelje.

Spletno strganje

Podatke o cenah računalniške opreme zbiramo s pomočjo programov za spletno strganje. Gre za avtomatsko pridobivanje podatkov s spletnih strani ponudnikov računalniške opreme. V letu 2023 smo tako za nekatere elementarne agregate iz ECOICOP razredov 09.1.3.1 in 09.1.3.2. spremenili tudi metodologijo za izračun indeksov. Za omenjene elementarne agregate s področja računalniške opreme smo nekoliko spremenili metodologijo zbiranja (namesto ciljanega strganja smo uvedli množično strganje spletnih podatkov), avtomatizirali smo razvrščanje po ECOICOP klasifikaciji in uvedli razvrščanje v homogene skupine proizvodov, ki so osnova za izračun indeksov verižnega tipa.

Kot vir podatkov uporabljamo dva administrativna vira in sicer:

Podatki o nepremičninah, ponujenih v najem, iz oglasov objavljenih na spletnih straneh: Za podatke je odgovoren lastnik spletnih strani. Prvotni namen je oglaševanje stanovanj.

Podatki iz podatkovnih baz trgovcev (skenirani podatki): Za podatke je odgovoren posamezen trgovec

6 DEFINICIJE

Indeks cen življenjskih potrebščin (ICŽP) meri spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na strukturo izdatkov, ki jih domače prebivalstvo namenja za nakupe predmetov končne porabe doma in v tujini (načelo nacionalne porabe). Pri nas se ICŽP in HICŽP zaradi velike metodološke podobnosti skoraj ne razlikujeta.

Na mesečni ravni objavljamo indekse s premično osnovo, tj. periodične indekse in indeks s stalno osnovo.

Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICŽP) meri spremembe drobnoprodajnih cen izdelkov in storitev glede na sestavo izdatkov, ki jih potrošniki (domači in tuji) namenjajo za nakupe predmetov končne porabe na ozemlju Slovenije (načelo domače porabe). Je primerljiv harmoniziranemu indeksu cen življenjskih potrebščin, ki ga računajo druge države članice Evropske unije (EU).

Za HICŽP na mesečni ravni objavljamo enake indekse s premično in stalno osnovo kot pri ICŽP, in sicer v stopnjah rasti.

Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin s konstantnimi davčnimi stopnjami (HICŽP-CT) je indeks s stalnimi davčnimi stopnjami od baznega do opazovanega obdobja. Meri spremembe cen življenjskih potrebščin brez učinka sprememb davčnih stopenj in trošarin na proizvode v istem časovnem obdobju. Ko se davčne stopnje spremenijo, se vpliv spremenjenih davkov odrazi v razliki med HICŽP in HICŽP-CT. Ob predpostavki, da so davčne spremembe uvedene hkrati in v celoti, je viden implicitni prispevek davčnih sprememb k inflaciji.

COICOP/HICP (*Classification of Individual Consumption According to Purpose / Harmonized Index of Consumer Prices*) je klasifikacija oziroma razvrstitev proizvodov po namenu v 12 glavnih skupin (oddelkov), prilagojena potrebam računanja harmoniziranega indeksa cen življenjskih potrebščin.

ECOICOP (*European Classification of Individual Consumption According to Purpose*) je evropska klasifikacija individualne potrošnje po namenu, razdeljena v 12 glavnih oddelkov, s pripadajočimi skupinami, razredi in podrazredi. Uporablja se za podatke od januarja 2017 dalje (Uredba (EU) 2016/792 Evropskega parlamenta in Sveta).

Drobnoprodajna cena je končna prodajna cena, ki jo plačajo potrošniki za nakup posameznih izdelkov in storitev z denarnimi transakcijami. Vsebuje tudi predpisan davek in preostale dajatve.

Podatke iz podatkovnih baz trgovcev (skenirani podatki) generirajo in zbirajo trgovci prek prodajnih terminalov v trgovini. Vsebujejo informacije o GTIN, opisu izdelka, vrednosti (prometu) prodanih izdelkov, količini in ceni v

znanem časovnem obdobju.

GTIN koda (*Global Trade Item Number*) je globalna trgovinska številka izdelka.

Seznam izdelkov in storitev (»košarica«) je podroben seznam izdelkov in storitev (elementarnih agregatov) z opisi in z merskimi enotami količin izdelkov oziroma storitev, za katere zbiramo cene.

Obrestna mera je cena denarja. Pove, koliko odstotkov glavnice, vložene za eno leto ali izposojene za eno leto, znašajo obresti. Običajno je določena za obdobje enega leta.

Temeljna obrestna mera (TOM) je letna obrestna mera za ohranjanje vrednosti denarnih obveznosti in terjatev v domačem denarju in zagotavlja ohranitev realne vrednosti denarnih obveznosti.

Tekoči mesec je mesec, na katerega se nanašajo podatki.

Uteži pomenijo delež potrošnje posameznega izdelka oziroma storitve v skupni potrošnji in hkrati merijo, koliko sprememba cene posameznega izdelka oziroma storitve prispeva k skupni spremembi indeksa. Namenjene so tudi merjenju prispevka vpliva spremembe cene posameznega izdelka oziroma storitve k skupni spremembi indeksa.

Bazno obdobje uteži je obdobje, običajno izbrano leto, na katero se nanašajo ocenjene vrednosti potrošnje, uporabljene pri izračunu uteži.

Bazno obdobje cen je obdobje, na katero se nanašajo cene, s katerimi se ob vsakem izračunu indeksov primerjajo cene iz tekočega obdobja. V našem primeru je bazno cenovno obdobje december prejšnjega leta (velja od leta 1994).

Bazno obdobje indeksov je obdobje, običajno izbrano leto, v katerem je indeks enak 100.

Blago dnevne rabe so proizvodi, katerih rok uporabnosti je zelo kratek, običajno največ eno leto (npr. hrana, pijača).

Poltrajno blago so proizvodi, katerih predvidena življenjska doba je približno eno leto in katerih vrednost ni velika (npr. obleka in obutev).

Trajno blago so proizvodi z daljšo življenjsko dobo, obenem pa je tudi njihova vrednost večja (npr. pohištvo, prometna sredstva).

Sezonski proizvodi so izdelki in storitve, ki jih v nekaterih obdobjih v značilnem letnem cikličnem vzorcu ni mogoče kupiti ali se kupujejo v majhnih ali zanemarljivih količinah. Med sezonske proizvode uvrščamo sveže sadje, svežo zelenjavo, ženska oblačila, obutev, grelne in klimatske naprave, opremo za šport, rekreacijske in športne storitve – aktivna udeležba ter počitniške pakete.

Goriva in energija je ena od posebnih skupin, ki jo sestavljajo proizvodi za ogrevanje in razsvetljavo stanovanj (04.5 Električna energija, plin in druga goriva) ter pogonska goriva (07.2.2 Goriva in maziva za osebna vozila).

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Od leta 1997 do 2016 smo uporabljali klasifikacijo individualne potrošnje po namenu (COICOP/HICP), ki je bila z letom 2000 usklajena z dokončno različico COICOP, sprejeto v letu 1999.

Od januarja 2017 dalje razvrščamo izdelke in storitve ter računamo indekse cen življenjskih potrebščin po [ECOICOP](#) - Evropski klasifikaciji individualne potrošnje po namenu.

Izdelke in storitve razvrstimo po omenjeni klasifikaciji ECOICOP v 5 nivojev:

- **skupaj**
- **oddelek** (npr. **01** Hrana in brezalkoholne pijače),
- **skupina** (npr. **1** Hrana),
- **razred** (npr. **1** Kruh in izdelki iz žit) in
- **podrazred** (npr. **1.1** Riž).

Indekse računamo in objavljamo po zgornji strukturi.

Od januarja 2017 objavljamo indekse praviloma do ravni podrazreda (5-mestna šifra klasifikacije) razen v primerih, ko je utež izdelka ali storitve manjša od 0,1 % (označeno z oznako '...' kot ni podatka). Časovna vrsta je izračunana od leta 2000 dalje. Zaradi nekaterih razlik v razvrščanju proizvodov v posamezne skupine po klasifikacijah COICOP in ECOICOP, so lahko v obdobju od 2000 do 2016 v izračunanih indeksih v skupinah in razredih manjše razlike.

Od 2000 računamo tudi indekse za naslednje posebne skupine:

- blago,
- blago dnevne porabe,
- poltrajno blago,
- trajno blago,
- storitve,
- goriva in energija (električna energija, plin in druga goriva ter goriva in maziva za osebna vozila),
- skupaj brez alkoholnih pijač in tobaka,
- sezonski proizvodi ter
- skupaj brez sezonskih proizvodov.

Od 2001 računamo indekse tudi za naslednje posebne skupine:

- hrana, pijača in tobak (hrana in brezalkoholne pijače ter alkoholne pijače in tobak),
- skupaj brez hrane, pijače in tobaka (skupaj brez hrane in brezalkoholnih pijač ter brez alkoholnih pijač in tobaka),

- skupaj brez goriv in energije (skupaj brez električne energije, plina in drugih goriv ter goriv in maziv za osebna vozila).

V 2009 smo že navedenim posebnim skupinam dodali še tri:

- skupaj brez hrane in brezalkoholnih pijač, goriv in energije (skupaj brez hrane in brezalkoholnih pijač, električne energije, plina in drugih goriv ter goriv in maziv za osebna vozila),
- dejanske najemnine za stanovanja in storitve za vzdrževanje in popravilo stanovanja,
- storitve brez dejanskih najemnin za stanovanja in storitev za vzdrževanje in popravilo stanovanj.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično urejamo s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov uporabljamo metodo logičnega vstavljanja.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

V času epidemije koronavirusa (COVID-19) smo tam, kjer cen ni bilo mogoče zbrati oz. se storitve niso izvajale, podatke uredili v skladu z [Eurostatovimi priporočili](#), zato so objavljeni indeksi v nekaterih podskupinah manj zanesljivi kot običajno. Pri izdelkih, ki so še vedno v prodaji, a vseh cen nismo uspeli zbrati, smo manjkajoče cene nadomestili s postopkom vstavljanja podatkov (upoštevali smo povprečno spremembo zbranih cen izdelkov znotraj agregata ali najbližjega višjega agregata). Za izdelke in storitve, ki trenutno niso na voljo, smo v postopku vstavljanja podatkov upoštevali spremembo cen najbližjega višjega agregata. V primerih, ko obstaja velika verjetnost, da bodo cene enake, ko bodo izdelki in storitve ponovno na voljo, smo upoštevali zadnjo znano ceno. Pri storitvah, kjer se cene spreminjajo v značilnem letnem cikličnem vzorcu (potniški zračni prevoz, počitniški paketi, nastanitvene storitve), pa smo v postopku vstavljanja podatkov upoštevali mesečno spremembo cen iz prejšnjega leta.

Tabela 2: Delež vstavljenih podatkov v času epidemije

Mesec	IČŽP	HICŽP
april 2020	18,3 %	22,7 %
maj 2020	5,6 %	4,6 %
junij 2020	2,6 %	1,4 %
november 2020	10,3 %	11,3 %
december 2020	9,8 %	10,6 %
januar 2021	8,6 %	6,7 %
februar 2021	4,9 %	2,7 %
marec 2021	4,7 %	2,2 %
april 2021	5,2 %	3,0 %

maj 2021	0,3 %	0,3 %
----------	-------	-------

Pregled podskupin z manj zanesljivimi indeksi ter informacijo o uporabljeni metodi vstavljanja podatkov se nahaja [tukaj](#).

Zaradi opisanih razlogov so nekateri objavljeni podatki manj zanesljivi. Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocene indeksi cen, so omejitve pri objavi določene glede na to, koliko cen je bilo dejansko zbranih v času epidemije koronavirusa (COVID-19).

V teh primerih velja:

- Če je bilo zbranih več kot 50 % vseh cen, je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- Če je bilo zbranih manj kot 50 % vseh cen, je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M.

Podrobnejši pregled vstavljenih podatkov v Sloveniji in drugih državah v letu 2020 se nahaja [tukaj](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem želimo doseči reprezentativnost vzorca, tako da so uteženi podatki čim boljša ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Za pripravo uteži za izračun ICŽP uporabljamo kot glavni vir podatke iz raziskovanja Poraba v gospodinjstvih (v nadaljevanju APG). Te podatke preverjamo in dopolnjujemo še z drugimi statističnimi in drugimi dosegljivimi viri. Uteži se spreminjajo vsako leto.

Uteži za leto 2023 temeljijo na povprečju izdatkov iz Raziskovanja o porabi v gospodinjstvih za leto 2018, preračunanih na cene iz decembra 2022, pri čemer smo upoštevali tudi večje spremembe v utežeh pri HICŽP, ki so bile opravljene na podlagi ocenjenih podatkov o izdatkih gospodinjstev za leto 2022 iz nacionalnih računov, v skladu z [Eurostatovimi priporočili](#). Uteži za HICŽP za leto 2023 tako temeljijo na končnih podatkih za leto 2021 ter ocenjenih podatkih nacionalnih računov o izdatkih gospodinjstev za leto 2022, pri čemer smo upoštevali povprečno spremembo cen med decembrom 2022 (to je tudi referenčno cenovno obdobje) in povprečjem leta 2022.

Elementarni agregati iz oddelkov 01 (Hrana in brezalkoholne pijače) in 02 (Alkoholne pijače in tobak) so uteženi glede na promet trgovcev prejšnjega leta.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

ICŽP je od leta 1998 uradna mera inflacije v Sloveniji. Uporablja se tudi za usklajevanje plač in drugih socialnih transferjev z rastjo cen v Sloveniji. Prej je to funkcijo opravljal indeks cen na drobno.

HICŽP se uporablja za primerjanje inflacijskih stopenj med državami Evropske Unije. Uporablja se tudi kot uradna mera Evropske centralne banke (ECB) pri zagotavljanju cenovne stabilnosti v Ekonomski in monetarni uniji (EMU). V Sloveniji ga računamo od leta 2001.

Podatki zbrani na tradicionalen način

Potem, ko v posameznem mesecu zberemo vse cene, najprej izračunamo povprečne cene in nato indekse. *Povprečno ceno* posameznega neživilskega izdelka oziroma storitve v kraju, izračunamo iz cen zbranih na vseh opazovanih mestih v tem kraju, in sicer z geometrijsko sredino.

Povprečno nacionalno ceno vsakega neživilskega izdelka oziroma storitve izračunamo s tehtano aritmetično sredino iz predhodno izračunanih povprečnih krajevnih cen.

Iz povprečnih nacionalnih cen vsakega tekočega in baznega meseca (december prejšnjega leta) izračunamo *individualni indeks* za vsak elementarni agregat.

Podatki iz podatkovnih baz trgovcev (skenirani podatki)

Povprečno vrednost cene posameznega izdelka na nivoju GTIN kode za vsakega trgovca posebej izračunamo tako, da prodajno vrednost izdelka delimo s prodano količino istega izdelka (pristop povprečne vrednosti cene).

Iz prodajne vrednosti cen izdelkov (GTIN), ki sestavljajo posamezen EA, izračunamo geometrijsko sredino verižnih indeksov glede na prejšnji mesec. Ceno izdelka v tekočem mesecu primerjamo s ceno izdelka v prejšnjem mesecu na ravni GTIN. Geometrijsko sredino izračunamo za posamezen EA pri posameznem trgovcu, pri čemer uporabimo *neuteženo Jevonovo* formulo.

V nadaljevanju s postopkom veriženja za posamezen EA pri posameznem trgovcu izračunamo indeks na bazno obdobje indeksov, tj. december prejšnjega leta.

S tehtano aritmetično sredino iz *mesečnih indeksov EA znotraj posameznih trgovcev* izračunamo *individualni indeks za EA*. Uteži trgovcev predstavljajo tržni delež (promet) posameznega trgovca za posamezen EA.

Agregiranje indeksov

Iz individualnih indeksov s tehtano aritmetično sredino izračunamo *agregatne* indekse, to je *indekse skupin* (po ECOICOP) in *skupni indeks*. Vsak tako izračunan agregatni indeks (december prejšnjega leta = 100) je *Laspeyresov indeks fiksnega tipa*, kar pomeni, da ga izračunamo z utežmi iz istega baznega

obdobja uteži in z istim zajemom proizvodov. Indeksi, ki se izračunajo na podlagi uteži iz različnih obdobj in z različnim zajemom proizvodov, pa so *verižno povezani indeksi*.

Za zagotovitev daljše časovne vrste so indeksi preračunani na skupno indeksno bazo (bazno leto). V prejšnjih letih so bili indeksi najprej verižno povezani na podlagi povprečja leta 2000 = 100, kasneje na podlagi povprečja leta 2005 = 100. Z letom 2016 smo indekse verižno povezali na podlagi nove indeksne baze, tj. povprečje leta 2015 (povprečje 2015 = 100), in sicer do leta 2000. Vsi indeksi so zdaj izvedeni in izračunani na podlagi povprečja 2015. Izračunavamo naslednje indekse:

- **mesečni indeks**, ki kaže spremembe cen v tekočem mesecu glede na prejšnji mesec,
- **kumulativni indeks**, ki kaže spremembe cen v tekočem mesecu glede na december prejšnjega leta,
- **letni indeks**, ki kaže spremembe cen v tekočem mesecu glede na isti mesec prejšnjega leta,
- **povprečni letni indeks**, ki kaže spremembe cen od začetka leta do tekočega meseca glede na enako obdobje v prejšnjem letu,
- **povprečni letošnji indeks**, ki kaže spremembe cen od začetka leta do tekočega meseca glede na december prejšnjega leta,
- **12-mesečni povprečni indeks**, ki kaže spremembe cen v zadnjih dvanajstih mesecih v primerjavi s prejšnjimi dvanajstimi meseci.

Več o indeksnih številih lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Indeksna števila](#).

TEMELJNA OBRESTNA MERA

Mesečna temeljna obrestna mera za določen mesec se izračuna kot aritmetično povprečje zadnjih dvanajstih mesečnih stopenj rasti cen življenjskih potrebščin, na eno decimalno mesto.

Februarja je mesečna temeljna obrestna mera enaka januarski.

Letna temeljna obrestna mera za določen mesec se izračuna iz mesečne temeljne obrestne mere, na dve decimalni mesti, na konformni način ter z upoštevanjem dejanskega števila dni.

7.4 NATANČNOST

Raziskovanje ne poteka na podlagi slučajnega vzorca.

7.5 DRUGA POJASNILA

Če ni pojava ali ni podatka, manjkajoči podatek nadomestimo z znamenjema »-« oz. »...«.

Od leta 2023 podatkov o Harmoniziranem indeksu cen življenjskih potrebščin s konstantnimi davčnimi stopnjami (HICŽP-CT) ne bomo več objavljali v posebni

objavi, bodo pa davčne spremembe pojasnjene v sklopu prve objave ICŽP za december.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo v podatkovni bazi [Cene in inflacija](#) – **Cene življenjskih potrebščin - inflacija**.

Objavljeni so indeksi cen življenjskih potrebščin po klasifikaciji ECOICOP, letne stopnje rasti po klasifikaciji ECOICOP, podatki o povprečnih letnih drobnoprodajnih cenah izdelkov in storitev, podatki o kupni moči in potrebnem času za nakup dobrin ter o temeljni obrestni meri.

- Prva objava (Cene in inflacija, Cene življenjskih potrebščin – inflacija): »Indeksi cen življenjskih potrebščin, Slovenija, mesečno«,
- Prva objava (Cene in inflacija, Cene življenjskih potrebščin – inflacija): »Temeljna obrestna mera, Slovenija, mesečno«,
- Elektronska objava (Cene in inflacija, Cene življenjskih potrebščin – inflacija): »Indeksi cen življenjskih potrebščin, podrobni podatki, Slovenija, mesečno«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti objavljenih indeksov in stopenj rasti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Primerljivost povprečnih drobnoprodajnih cen izdelkov ali storitev z enakim opisom v času (med letom in zlasti v daljšem časovnem obdobju) ni popolna, ker letno posodabljammo seznam mest, kjer se cene zbirajo, ter vzorec izdelkov in storitev (seznam artiklov), hkrati pa se v daljšem obdobju spreminja tudi kakovost izdelkov in storitev. Zaradi tega je omejena tudi primerljivost povprečnih cen v času. Pri večjih spremembah kakovosti nekaterih proizvodov (npr. oblačil, avtomobilov, tehničnih proizvodov ipd.) se z ustreznimi metodami izvajajo tudi korekcije cen.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

Uporabljene metode vstavljanja podatkov v času epidemije koronavirusa (COVID-19) bodo še naprej zagotavljale časovno primerljivost podatkov, saj v časovni vrsti objavljenih indeksov in stopenj rasti ne bo prišlo do prelomov, zato bodo časovne vrste še naprej primerljive.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
  - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:

Indeks cen življenjskih potrebščin (ICŽP) Harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (HICŽP)

področje: Cene in inflacija, podpodročje: Cene življenjskih potrebščin - inflacija

- [Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure](#) (ESMS)
- [National Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure](#) (ESMS)